

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета — По-добра осведоменост за ситуацията чрез засилено сътрудничество между органите за морско наблюдение: следващи стъпки в рамките на Общата среда за обмен на информация (CISE) за морската област на ЕС“

(COM(2014) 451 final)

(2015/C 230/16)

Докладчик: г-н М. POLYZOGOPOULOS

На 20 ноември 2013 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета — По-добра осведоменост за ситуацията чрез засилено сътрудничество между органите за морско наблюдение: следващи стъпки в рамките на Общата среда за обмен на информация (CISE) за морската област на ЕС“

COM(2014) 451 final.

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 11 ноември 2014 г.

На 503-тата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 декември 2014 г. (заседание от 10 декември), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище единодушно.

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК приветства съобщението като логично продължение на усилията за постигане на ефикасно и икономически по-ефективно морско наблюдение, което е стратегическа цел на интегрираната морска политика (ИМП), и отбелязва, че подобряването на обмена на информация между органите за морско наблюдение е от първостепенно значение за защитата, сигурността, икономиката и бъдещето на околната среда в Европа.

ЕИСК признава напредъка, постигнат на европейско и национално равнище след изготвянето на пътната карта през 2010 г. ⁽¹⁾, но счита, че би било особено полезно да се направи една по-ясна оценка на напредъка в постигането на предвидените в пътната карта цели и шест стъпки, както и на съобщението от 15 октомври 2009 г. ⁽²⁾.

1.2. След като неотдавна ⁽³⁾ изтъкна нарастващите геополитически, стратегически и екологични предизвикателства в сферата на морската сигурност, ЕИСК призовава Комисията в най-кратък срок да конкретизира и да ускори „процеса на преразглеждане, за да оцени прилагането на морска CISE и необходимостта от по-нататъшни действия“ ⁽⁴⁾, който според съобщението трябва да стартира до 2018 г.

1.3. В процеса на по-нататъшно развитие на общата среда за обмен на информация (CISE) ЕИСК препоръчва да бъдат оползотворени по-широкият обхват и възможностите, които предоставя неотдавнашното Съвместно съобщение за стратегията на ЕС за морска сигурност (ЕСМС) ⁽⁵⁾, с цел да се постигне актуализиран, последователен и глобален подход към морското наблюдение.

1.4. ЕИСК призовава Комисията да уточни как „държавите членки [...] да бъдат насърчавани да продължат да работят по модернизирването на тяхната ИТ система“ без допълнителни средства освен „финансиране в известен размер [...], с което да се подкрепят малки подобрения“ ⁽⁶⁾, и препоръчва част от спестените средства да бъдат заделени/реинвестирани за отстраняване на пропуските в CISE и за цялостното ѝ подобряване.

⁽¹⁾ „Съобщение относно проект на пътна карта за създаването на обща среда за обмен на информация за наблюдението на морската област в ЕС“ (COM(2010) 584 final).

⁽²⁾ „Към интегриране на морското наблюдение: Обща среда за обмен на информация за морската област на ЕС“ (COM(2009) 538 final).

⁽³⁾ Становище на ЕИСК относно „Стратегия на ЕС за морска сигурност“, ОВ С 458, 19.12.2014 г., стр. 61.

⁽⁴⁾ COM(2014) 451 final, стр. 9.

⁽⁵⁾ „За отворено и сигурно общо морско пространство: елементи за изготвянето на стратегия на Европейския съюз за морска сигурност“ (JOIN(2014) 9 final).

⁽⁶⁾ COM(2014) 451 final, стр. 8.

1.5. Предвид доброволния характер на проекта, както и значението на политическата воля и на културните бариери, които се дължат на вкоренени нагласи, стереотипи, методи на работа и т.н., Комитетът насърчава Комисията да съсредоточи усилията си върху мерките в областта на образованието/обучението и инициативите за изграждане на доверие, като направи оценка на съществуващите успешни практики, като Северноатлантическия форум на службите за брегова охрана (North Atlantic Coast Guard Forum) и Международната асоциация на службите в помощ на корабоплаването и фаровите служби (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities — IALA).

1.6. Комитетът също така призовава Комисията да представи по-ясно съчетанието от политики, посредством което възнамерява да се справи — в краткосрочен и дългосрочен план — с правните и техническите бариери, които възпрепятстват изграждането на една ефективна CISE.

1.7. ЕИСК отбелязва, че бързо развиващите се информационни технологии неизбежно излагат една среда за обмен на чувствителна информация, каквата е CISE, на риск от атаки ⁽⁷⁾ както от страна на киберпрестъпници, така и на терористи, което може да има неизмерими последици за сигурността на транспорта, търговията, пристанищата, корабите, екипажите и стоките, и призовава Комисията спешно да проучи въпроса за сигурността на киберпространството при морските превози и да изготви мерки за защита на CISE. Докладът за 2014 г. на Правителствената служба на САЩ за финансова отчетност относно защитата на ключовата морска инфраструктура илюстрира неотложния характер на ситуацията (<http://gao.gov/products/GAO-14-459>).

1.8. ЕИСК отбелязва, че по-доброто познаване на ситуацията и засиленото сътрудничество между органите за морско наблюдение посредством CISE ще допринесат за опазването на екологичния интегритет на морското пространство на ЕС и за по-добрата защита на биологичното разнообразие и морските ресурси от ядрени аварии, незаконно изхвърляне на токсични отпадъци, тежки инциденти със замърсяващи вещества, както и от изменението на климата. Подобряването на сигурността на подводните кабели и тръбопроводи ще доведе и до повишаване на енергийната ефективност.

2. Въведение

2.1. Навременният достъп до точна информация и наличието на цялостна, надеждна картина на ситуацията в морето е от първостепенно значение за посрещането на опасностите и заплахите. Обединяването на различните източници на данни и координацията между компетентните органи допринасят за по-доброто разбиране на случващото се в морето и създават добавена стойност посредством ефективно използване на ограничените ресурси.

2.2. С оглед на това възможно най-добрият обмен на информация между органите за морско наблюдение е една от стратегическите цели на интегрираната морска политика. Развитието на общата среда за обмен на информация за морската област на ЕС беше предмет на две съобщения на Комисията — през 2009 и 2010 г. ⁽⁸⁾.

2.3. През 2012 г. укрепването на морската сигурност посредством интегрирано морско наблюдение се утвърди като основен елемент на програмата за син растеж, която има за цел да подкрепи развитието и създаването на работни места в морската икономика ⁽⁹⁾.

2.4. Неотдавнашното (от 2014 г.) Съвместно съобщение за стратегията на ЕС за морска сигурност ⁽¹⁰⁾ потвърждава и демонстрира значението на морското наблюдение и обмена на информация в морската област като важен елемент на морската сигурност.

3. Основно съдържание на съобщението на Комисията

3.1. Съобщението представя напредъка, постигнат на европейско и на национално равнище след публикуването на пътната карта за CISE, който е резултат от непрекъснат, доброволен процес на сътрудничество с цел да се повишат осведомеността, ефективността, качеството, способността за реагиране и координацията на операциите по наблюдение в европейската морска област, както и да се насърчат иновациите.

3.2. Освен самия обмен на информация CISE има за цел и нейното многократно, рационално използване от различните групи ползватели, без дублирания, с помощта на децентрализирана мрежа за морско наблюдение, която да спазва разпоредбите за защита на данните и международните правила. Тя не заменя съществуващите системи и платформи за обмен на информация и не оказва влияние върху съответните структури и върху законодателството на държавите членки.

⁽⁷⁾ Становище на ЕИСК по собствена инициатива относно „Кибератаките в ЕС“, ОВ С 451, 16.12.2014 г., стр. 31.

⁽⁸⁾ COM(2009) 538 final и COM(2010) 584 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 494 final.

⁽¹⁰⁾ JOIN(2014) 9 final, стр. 8-10.

3.3. По-конкретно пътната карта ⁽¹¹⁾ предвижда развитието на CISE да се осъществи в шест стъпки: идентифициране на групите ползватели, картографиране на масивите от данни и анализ на пропуските в обмена на данни, определяне на общи нива на класификация на данните, разработване на рамка за подкрепа, определяне на права за достъп и осигуряване на последователна правна рамка.

3.4. CISE обхваща следните шест секторни функции: 1) безопасност на корабоплаването (включително търсенето и спасяването), морска сигурност и предотвратяване на замърсяването, причинено от кораби; 2) контрол на риболова; 3) готовност и реагиране в случай на замърсяване на морето и защита на морската среда; 4) митници; 5) граничен контрол; 6) правоприлагане и 7) отбрана.

3.5. Възможните икономии на административни и оперативни разходи могат да донесат на европейската икономика печалба от около 400 милиона евро годишно, а пряко на публичните органи — от близо 40 милиона евро годишно. Необходимите инвестиции през първото десетилетие възлизат на близо 10 милиона евро годишно.

4. Общи бележки

4.1. В свои предишни становища ЕИСК изтъкна мащаба и значението на европейското корабоплаване за заетостта и икономиката, отправяйки актуални забележки и препоръки по редица въпроси, свързани с европейската морска политика ⁽¹²⁾, и излезе с подробна позиция както по общите въпроси на морската сигурност, така и конкретно по темата за интегрираното морско наблюдение, подчертавайки необходимостта от интегрирана система за морско наблюдение ⁽¹³⁾.

4.2. Комитетът, който подкрепя прилагането на междусекторен подход в морското управление, отбелязва по-конкретно, че за да се постигне един истински интегриран морски пазар, трябва да се поддържа по-тясно сътрудничество между службите за инспекция, бреговата охрана и военноморския флот на държавите членки, за което на свой ред са необходими обща структура за обмен на информация и интегрирана система за морско наблюдение ⁽¹⁴⁾.

4.3. ЕИСК освен това се обявя в подкрепа на общ механизъм за наблюдение за цялата територия на ЕС, основан на хармонизирана правна рамка, която да гарантира обмена на поверителна и неповерителна информация между органите, службите и ползвателите в държавите — членки на ЕС ⁽¹⁵⁾.

4.4. ЕИСК отдава голямо значение на необходимостта да се конкретизират и подсилят управленските структури и необходимите средства, за да се гарантира жизнеспособността на това изключително сложно и амбициозно начинание, в което участват близо 400 органа, боравещи с огромен обем информация, свързана с морското наблюдение; те включват органите на държавите — членки на ЕС и на ЕИП, както и различни агенции на ЕС (като Европейската агенция за контрол на рибарството (EFCA), Frontex, Европейската агенция по морска безопасност (ЕАМБ) и Европейската агенция по отбрана (EDA).

4.5. ЕИСК отбелязва, че — предвид доброволния характер на CISE и принципа на субсидиарност — във времена на строги бюджетни ограничения и криза държавите членки изпълняват ключова роля заради допълнителната тежест за техните компетентни органи и значителните разходи за модернизирани или гарантиране на съвместимостта на ИТ съоръженията, значителна част от които (около една четвърт) се основават на монолитна и остаряла архитектура. [Вж. SWD (2014) 224 final, *Оценка на въздействието и Gartner, 2013 г., „Устойчивост и ефективност на концепциите за Общата среда за обмен на информация (CISE)“*, Европейска комисия, ГД „Морско дело и рибарство“.]

⁽¹¹⁾ COM(2010) 584 final.

⁽¹²⁾ Вж. например: ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 31-36; ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 131-135; ОВ С 107, 6.4.2011 г., стр. 64-67; ОВ С 161, 6.6.2013 г., стр. 87-92; ОВ С 255, 22.9.2010 г., стр. 103-109.

⁽¹³⁾ Вж. например: ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 173-177; ОВ С 67, 6.3.2014 г., стр. 32-46; ОВ С 76, 14.3.2013 г., стр. 15-19; ОВ С 168, 20.7.2007 г., стр. 57-62; ОВ С 32, 5.2.2004 г., стр. 21-27; ОВ С 61, 14.3.2003 г., стр. 174-183; ОВ С 458, 19.12.2014 г., стр. 61.

⁽¹⁴⁾ ОВ С 107, 6.4.2011 г., стр. 64-67.

⁽¹⁵⁾ ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 173-177.

4.6. Вземайки предвид проучването за оценка на риска за морските райони на ЕС през следващите петнадесет години, ЕИСК счита, че при класифицирането на информацията, която ще се обменя, трябва да се даде приоритет на ефективното идентифициране на рисковете, заплахите и слабите места в определени сектори както в морските райони, така и като цяло. [Вж. Wise Pens International, 2013 г., „Проучване за оценка на риска като част от оценката на въздействието в подкрепа на Общата среда за обмен на информация (CISE)“, Европейска комисия, ГД „Морско дело и рибарство“.]

4.7. При всички случаи поверителността и защитата на чувствителните лични или търговски данни е въпрос от първостепенно значение. ЕИСК счита, че този въпрос се нуждае от допълнително внимание и задълбочаване и припомня своите предишни бележки и препоръки по този въпрос.

4.8. ЕИСК изразява задоволство от напредъка в прилагането на пътната карта, постигнат посредством програмите „BlueMassMed“, „Marsuno“ и „CoorP“, които потвърдиха оперативната необходимост от междусекторен обмен на информация и допринесоха за изясняването на този въпрос, и призовава Комисията да засили усилията си в тази насока.

4.9. Комитетът е окуражен и от напредъка, постигнат в прилагането на множество системи⁽¹⁶⁾, които обслужват целите на различни области на политиката и, в някои случаи, обхващат повече от една област.

4.10. ЕИСК изтъква уникалното географско положение на ЕС с неговите шест морски басейна, най-отдалечените региони и спецификите на островните региони, и отбелязва, че в момент на ескалиране на глобалните заплахи и рискове няма смисъл да се повишават осведомеността и ефективността на CISE, без да се засилят международното, регионалното и трансграничното сътрудничество, като се обърне необходимото внимание на обмена на подобрена информация с трети страни и се разгледат въпросите за сигурността и реципрочността на тази информация.

4.11. ЕИСК счита, че един последователен подход към морското наблюдение както на равнище ЕС, така и в световен план следва да вземе под внимание и въпросите, свързани с планирането и провеждането на мисии и операции в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО).

4.12. ЕИСК приветства значителното подобрене в обмена на информация между политическите и стратегическите групи ползватели, които са сред основните притежатели на данни от морското наблюдение, и призовава Комисията да проучи възможността за целенасочено използване на ресурси от НАТО. Той припомня отличните примери за гражданско-военно сътрудничество на национално и европейско равнище, постигнато в рамките на Европейската система за наблюдение на границите (EUROSUR).

4.13. ЕИСК призовава Комисията да се стреми към по-пълноценно използване на космическите съоръжения и данни при разработването на CISE, тъй като морското наблюдение е една от областите на приложение на спътниковите системи на ЕС. Така например службите за морско наблюдение на Европейската програма за наблюдение на Земята „Коперник“ (бившата програма ГМОСС — Глобален мониторинг на околната среда и сигурността) подпомагат и борбата с пиратството, трафика на наркотици, незаконния риболов и изхвърлянето на токсични отпадъци в сътрудничество със служби като Frontex, ЕАМБ и Сателитния център за наблюдение на сухопътните граници на ЕС, като същевременно допринасят за работата на някои приложения за гарантиране на сигурността в рамките на наблюдението на морските външни граници на ЕС.

4.14. ЕИСК призовава Комисията спешно да проучи въпроса за сигурността на киберпространството при морските превози и да изготви мерки за защита на CISE, като отчете факта, че е необходима изключително активна хоризонтална координация между заинтересованите органи.

5. Специфични бележки

5.1. ЕИСК призовава Комисията да засили усилията си в областта на научните изследвания, развойната дейност и иновациите за справяне със сложните технически аспекти на оперативната съвместимост и структурата на приложенията, системите и услугите. Така например вариациите в качеството на данните при различните видове софтуер и системи имат сериозно отражение върху ефективното прилагане и надеждността на CISE⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2014) 451 final, стр. 5.

⁽¹⁷⁾ COM(2014) 451 final.

- 5.2. ЕИСК счита, че създаването на обща среда за обмен на информация за морската област на ЕС предоставя възможности за заетост и новаторско предприемачество, особено в сектора на информационните и комуникационните технологии (ИКТ), и призовава Комисията да развие този важен аспект.
- 5.3. ЕИСК призовава Комисията да засили усилията си за справяне с културните бариери при обмена и разпространението на информация и счита, че изграждането на доверие и въвеждането на концепцията „*care to share to be aware*“ („нека имаме грижата да споделяме информация, за да бъдем добре осведомени“) на секторно и междусекторно равнище нямат да бъдат постигнати само с издаването на полезен необвързващ наръчник с препоръки за най-добри практики в прилагането на CISE.
- 5.4. Разликите в междусекторната интеграция на морското наблюдение в държавите членки пораждаат ясно изразени несъответствия в усилията за свързване със CISE; така например някои държави опростиха своите ИТ системи за наблюдение, а други — не. В някои държави беше развита силна динамика в междусекторното електронно сътрудничество на територията на страната, докато в други се поддържат затворени секторни ИТ системи.
- 5.5. ЕИСК приветства инициативите на Комисията за разработване на прототипи с цел да се създаде един общ модел за данните — тоест списък с термини, определения, правила за именуване, формати на данните и връзки между тях — който да служи като инструмент за „превод“ между информационните системи за морско наблюдение, особено между гражданските и военните системи.
- 5.6. ЕИСК приветства напредъка в процеса на създаване на общи национални гишета, които ще представляват централни национални платформи за обмен на информация с цел предоставяне на сведения и споделяне на свързана с корабите информация и които ще бъдат свързани със системата на Съюза за обмен на морска информация, както и с други системи. Добрите практики в тази област, посочени от Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации (ИКЕ на ООН) в нейната Препоръка 33 за улесняване на търговията и транспорта, са полезни отправни точки и за CISE.
- 5.7. ЕИСК счита, че е необходимо да се обърне внимание на сериозния проблем със зависимостта на ИТ платформите от определен доставчик (*vendor lock-in*), която възпрепятства оперативната им съвместимост — близо 85 % от ИТ системите за морско наблюдение в държавите членки са със специфична структура и не са стандартизирани, вследствие на което се разчита на един-единствен доставчик за евентуалното им модернизиране или приспособяване.

Брюксел, 10 декември 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE